

DISPUTATIO IV.

DE ECCLESIAE PROPRIETATIBUS ET DOTIBUS

624. Cum ex praecedente disputatione perspecta nobis sit Ecclesiae intima constitutio et essentia, gradum iam facimus ad eius essentiales proprietates inquirendas: quod enim in subiecti cuiuspiam exploratione essentiae vestigationem consequitur, sunt essentiales proprietates, quae ab ea dimanantur.

625. Proprietates autem Ecclesiae, ut ex Symbolo Cpnō novimus, ad *Unitatem*, *Sanctitatem*, *Catholicitatem*, et *Apostolicitatem* revocantur. Verum hae sub dupli respectu considerari possunt; nimur prout sunt mere intrinsecæ, ex ipsa Ecclesiae essentia prodeentes: et sic vocantur *proprietates*, ex quibus ducimur in cognitionem Ecclesiae Christi *in abstracto*. Considerari possunt prout sunt etiam *extrinsecæ*, ac veram Christi Ecclesiam manifestant; et sic appellantur *notæ*, ex quibus ducimur in cognitionem Ecclesiae *in concreto*. Scilicet imprimis quaeritur, quaenam proprietates competant verae Christi Ecclesiae; et respondetur, ipsam debere esse *unam*, *sanctam*, *catholicam* et *apostolicam*: deinde vero quaeritur, cuinam ex tot societatibus, quae se veram Christi Ecclesiam iactant, dictæ proprietates competant; et respondetur, ipsas nonnisi uni convenire posse; ac eam, quae illis praedita est, esse *in concreto* veram Christi Ecclesiam.

626. Ad adaequatam autem Ecclesiae notitiam nobis comparandam, valde conduit eas, quas vocant, dotes investigare; et quae concipiuntur tamquam Ecclesiae superinductae, eamque condecorantes: eiusmodi sunt *Indefectibilitas*, *Auctoritas*, *Infallibilitas*. His simul cum proprietatibus rite statutis, in fine agemus de notis.

627. Unum tamen moneamus oportet: hae, quae dicuntur *proprietates* ac *dotes*, vere pertinent ad ipsam essentiam Ecclesiae,

si haec non a priori, qualis potuerit esse, sed a posteriori, qualis a Christo instituta est, consideretur. Verum illum loquendi modum, qui fere communiter obtinuit, et iuxta quem proprietates et dotes ab Ecclesiae essentia veluti distinguuntur, libenter usurpamus, ad aequam quamdam huius tractationis distributionem: haec ipsa enim non parum adiuvat totius subjecti distinctam intelligentiam, eorum omnium, quae traduntur, memoriam.

ARTICULUS PRIMUS

Utrum Ecclesia Christi debeat esse una.

§ I.

Exponitur status quaestionis.

628. Tam multa sunt, tam clara Sacrarum Scripturarum oracula, quibus Ecclesiae unitas asseritur; ut Novatores ipsi (paucis omnino exceptis, qui sibi non constant) eam negare minime audent. Imo perfectissimam voluit Christus in sua Ecclesia unitatem; ita enim (Joan. XVII. 20-28.) Patrem alloquitur: « Non pro eis autem rogo tantum [scilicet Apostolis], sed et pro eis, qui creduntur sunt per verbum eorum in me. Ut omnes *unum sint, sicut tu Pater in me et ego in te*, ut et ipsi in nobis unum sint... Et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis, *ut sint unum, sicut et nos unum sumus*. Ego in eis, et tu in me: *ut sint consummati in unum* », etc.

629. Manifestum est pariter, multiplicem unitatem in Ecclesia attendi posse: — 1) ratione eiusdem principii, idest Dei vocantis, iuxta illud (Joan. VII. 44.): « Nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum » — 2) ratione eiusdem ultimi finis, quod significatum est (Matth. XX. 9.) in illo uno denario omnibus promisso — 3) ratione eorumdem mediorum, idest fidei, sacramentorum, legum, iuxta illud (Eph. IV. 5.): « Una fides, unum baptisma », etc. — 4) ratione eiusdem Spiritus Sancti, a quo tamquam interno rectore universa Ecclesia gubernatur, iuxta illud (I. Cor.

XII. 4.): « Divisiones gratiarum sunt, idem autem spiritus » — 5) ratione eiusdem capituli invisibilis, omnis enim Ecclesia eidem Christo tamquam Capiti coniungitur, iuxta illud (Eph. I. 22.): « Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam » — 6) ratione connexionis membrorum inter se, iuxta illud (Rom. XII. 5.): « Unum corpus sumus, singuli autem alter alterius membra ».

630. Verum his suppositis, exponendus est conceptus unitatis, quam heic Ecclesiae asserimus. Generatim unitas, de qua agimus, in eo consistit, quod non *plures*, sed *unica* est Ecclesia, et quod eadem illa est, quam Christus fundavit et instituit. Hinc distingui solet unitas *simultanea* et *successiva*. Ecclesia enim dicitur *una* — 1) quatenus nullo tempore ab eius institutione per Christum simul fuerint aut futurae sint duae aut plures Christi Ecclesiae: quae unitas est *simultanea* — 2) quatenus in tota temporum successione unica vera Ecclesia quae exsistit, eadem semper et sibi constans perseveret, non mutata in aliam: quae unitas est *successiva* — Cf. Suarez. (de Fide, disp. 9. sect. 4.). Quamvis Ecclesiae unitas haec omnia comprehendat, cum tamen unitas successiva facile revocetur ad apostolicitatem et indefectibilitatem; hic proprie et directe consideramus unitatem *simultaneam*.

631. Ut genuina indoles huius unitatis, quae Ecclesiae propria est, bene intelligatur, in mentem revocemus oportet, Ecclesiam esse « coetum fidelium » seu « societatem hominum qui coniunguntur eadem fidei professione, et subiectione legitimis Pastoribus » (n. 401.); ergo proprietas *unitatis* talis esse debet, qualis exigitur ut *societas* dicatur *una*; et *una* *societas fidelium*. Hinc distingui solet unitas *fidei*, quae arctissimam in fide concordiam, seu omnium christifidelium in veram fidem profitendam conspirationem exhibeat: et unitas *regiminis*, sine qua nulla societas potest esse *una*. Porro ad hanc duplicem unitatem revocantur aliae unitatis species, a quibusdam assignari solitae. Ita unitas, quae dicitur *communionis* seu *caritatis*, proprie respicit unionem membrorum inter se, et dicit mutuam conspirationem omnium sociorum ad eumdem finem per eadem media sub directione unius eiusdemque regiminis: ex qua unione resultat, ut idipsum invicem sentientes, pacis vinculo unitatem custodian. At quisque videt, unitatem fidei ac regiminis in Ecclesia necessario includere hanc commu-

nionis unitatem. Pariter assignari solet unitas, quam dicunt *ritualem*, vi cuius omnes servent iu Ecclesia eos ritus, qui sunt divinae institutionis: unde unus idemque apud omnes est ritus initiationis, nempe baptismus; communis est consortium eorumdem Sacramentorum; unum est apud omnes sacrificium, quod cum sit praecipuus religionis actus, praecipua quadam ratione spectat ad Ecclesiam Christi, quae est societas *religiosa christiana*. At quisque etiam videt, hanc *ritualem* unitatem deesse minime posse, ubi adest unitas *fidei et regiminis*. Sufficit igitur de hac duplice unitate agere.

632. At vero, in quo consistit I. unitas *fidei*; ipsi enim Novatores, nisi penitus ad rationalistarum placita deflexerint, non diffitentur Ecclesiam esse quodammodo *unam* in fide? Multiplici certe ratione fides potest dici *una*: — 1) ratione obiecti formalis seu motivi, quod unum est, nempe auctoritas Dei revelantis — 2) ratione obiecti primaria, quod est ipse Deus — 3) ratione principii seu habitus, qui unus cum sit, aequa extenditur ad omnia obiecta quae creduntur, etc. Sed his praesuppositis aut praetermissis, unitas fidei, de qua agitur, in eo collocatur, ut « fideles per orbem diffusi, omnes et eosdem credant (profiteantur credere) articulos, quos Ecclesia ipsis credendos proponit ». *Omnes* quidem et *eosdem articulos*, iuxta illud (I. Cor. I. 10.): « Obsecro autem vos fratres, per nomen Domini nostri Jesu Christi, ut idipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, et in eadem sententia » — *Quos Ecclesia credendos proponit*, iuxta illud (Rom. I. 5.): « Per quem [Jesum Christum] accepimus gratiam et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius »; id est accepimus apostolatum, ut annuntiemus fidem, et auctoritate nostri apostolatus exigamus obedientiam fidei in omnibus gentibus pro nomine eius, ut scilicet propter eius auctoritatem et nomen praestent obedientiam fidei — Cf. *de Virt. Infusis* (n. 927.).

633. Ex quo patet 1) unitatem fidei non solum importare *factum*, quo omnes et eadem veritates ab omnibus ubique creduntur: verum etiam, ut aiunt, *ius*, seu principium a quo illud factum perpetuo producitur et conservatur. Quod principium est Ecclesiae regentis magisterium, utique infallibile sub assistentia Spiritus

Sancti, in veritatibus fidei definiendis. Charisma infallibilitatis in hoc magisterio infra adstruemus: pro re praesente sufficit dicere, unitatem fidei comprehendere consensum omnium in easdem veritates, per omnium adhaesionem eidem principio consensionem determinanti, quod est apostolicum magisterium.

2) Patet, quod si supponatur collectio Ecclesiarum, quarum singulae suam propriam professionem fidei completam et a ceteris diversam habent, ita ut quod una amplectitur ut doctrinam pertinentem ad fidem, alia reicit, aut solum liberae disputationi relinquit: concludendum est, omnes illas Ecclesias, collective sumptas, non efficere *unam* veram Ecclesiam; neque singulas, seorsum sumptas, tot veras Ecclesias efficere; sed vel unam tantum ex illis esse veram Ecclesiam, vel omnes esse falsas.

634. Ne autem Ecclesiam accusent Novatores, quasi multitudine credendorum fideles obruat, animadvertisse, non esse necessarium ut *omnes* fideles veritates *omnes* ab Ecclesia propositas credant *fide explicita*, sed potius prohiberi ne cognito tali articulo, de eo dubitent aut eidem contradicant. *Fide quidem explicita* credenda omnibus sunt, quae necessaria dicuntur *necessitate medii et pracepti*; sed, ad reliqua quod attinet, sufficit ut ea credant *fide generali et implicita*, qua universe credimus a Deo revelata, quae ab Ecclesia ut talia proponuntur. Obligatio igitur, quae ex horum dogmatum propositione oritur, *negativa* potius est quam *positiva*; prohibetur nempe eisdem contradicere, non vero iubetur actu speciali ea explicite credere — Cf. *de Virt. Infusis* (nn. 364-66.).

635. Age dum, in quo II. consistit unitas *regiminis*? Duplicem eiusmodi unitatem distinguere solent: unam, quam *similitudinis* vocant et habetur cum diversi coetus eamdem habent formam regiminis, quin tamen eidem numero supremo regimini subiiciantur: huiusmodi est unitas duarum nationum independentium quae eadem forma regiminis, ex. gr., monarchica gubernantur. Sed haec non est nisi similitudo inter duas societas, et nullo modo vera unitas, nec unitas vocari recte potest. Altera vero, quam vocant unitatem *identitatis*, habetur cum omnes eidem supremo regimini subiiciuntur. Hac *unitate Ecclesia* dicitur et est essentialiter una in regimine, unitate scilicet *identitatis*. Ex quo profecto sequitur,

quod supposita existentia plurium coetuum, qui se Christi Ecclesias dictitant, et quorum singuli suum regimen independens habeant, dicendum est eos omnes collective sumptos minime efficere unam veram Ecclesiam, nec singulas seorsum sumptas tot veras Ecclesias efficere: sed vel unam solam ex illis esse veram Christi Ecclesiam, vel omnes esse falsas.

636. Duo igitur sunt, quae scindunt unitatem Ecclesiae, *haeresis* et *schisma*. Haeresis est « error in fide pertinax »; schisma vero est « spontaneus ab unitate Ecclesiae recessus » (1). Schismatici dicuntur, ait D. Thomas (2-2. q. 39. a. 1.), « qui propria sponte et intentione se ab unitate Ecclesiae separant, quae est unitas principalis. Ecclesiae autem unitas in duobus attenditur, scil. in connexione membrorum Ecclesiae ad invicem seu communicatione, et iterum in ordine omnium membrorum Ecclesiae ad unum caput... Et ideo schismatici dicuntur, qui subesse renunt Summo Pontifici, et qui membris Ecclesiae ei subiectis communicare recusant ». Quae exponens Caietanus (in h. l.), notat non quamlibet inobedientiam constituere schisma, « nisi sit ribellio ad officium Papae vel Ecclesiae, ita ut renuant illi subesse, illum recognoscere ut superiorem ». Et: « ex eo aliquis est schismaticus, quod renuit ut pars Ecclesiae operari »: quod quidem necessario accidit, quando aliquis renuit operari uti motus a superiore (n. 37.).

637. Haeresis igitur et schisma in aliquo inter se conveniunt, in aliquo vero ad invicem discrepant. « Inter haeresim et schisma hoc interesse arbitramur », ait S. Hieronymus, « quod haeresis perversum dogma habeat, schisma vero propter episcopalem dissensionem ab Ecclesia pariter separat » (Commentar. in Epistolam ad Titum, cap. III. vv. 10-11.); sive, ut ait Sanctus Augustinus, « quod haeretici de Deo falsa sentiendo, ipsam fidem vio-

(1) Ut haec schismatis definitio recte intelligatur, praestat advertere cum Fratribus de Walenburch (de Unit. Eccles. 1. 3. c. 8. n. 2. seq.), rationem schismatis non absolvit per recessum ab Ecclesiae unitate; christianus enim qui transiret ad Turcas vocaretur *apostata non schismaticus*. Similiter *recessus* proprio dictus ab unitate Ecclesiae non est omnino necessarius ad schismaticum constituendum; secus qui nati et educati sunt in schismate, parti schismatica adhaerentes, non essent veri schismatici. Ut quis itaque proprio schismaticus habeatur, requiritur ac sufficit ut instituat vel sectetur privata christianorum conventicula congregata ex Ecclesiae desertoribus.

lant, schismatici autem discussionibus inquis a fraterna caritate dissiliunt, quamvis ea credant, quae credimus ». Notari tamen debet, quod haeresis directe unitatem fidei, et indirecte semper violat unitatem communionis; schisma vero etsi proprie violet unitatem communionis, deveniat tamen necesse est ad unitatem fidei scindendam; nam, ut ait S. Hieronymus, « nullum schisma non sibi aliquam confignit haeresim, ut recte ab Ecclesia recessisse videatur ».

638. Hactenus summam exhibuimus doctrinae catholicae de unitate Ecclesiae; nunc errores ei contrarii breviter exponendi sunt. Heterodoxi generatim, ut alias monuimus, Ecclesiae unitatem proui confitentur; tum quia disertissima de ea habentur Scripturarum testimonia, tum quia articulum ex symbolo fidei eradere non sunt ausi. Verum cum inficiari unitatem non possent, eius conceptum, ut propriae sectae rationes ferebant, turpissime vitiabant. In quo ergo unitatem Ecclesiae constituunt? Impossibile quidem esset omnium sententias hic referre; neque necesse id est; siquidem semel demonstrata *vera* Ecclesiae unitate, eo ipso quaelibet alia, quae ei adversatur, uti insufficiens aut falsa reiicitur. Prestat tamen praecipuos saltem errores indicare.

639. Ac *primo*, si de unitate *fidei sermo* sit, qui illam omnino non negant, — *a)* eamdem ad fidem in Christum totam reducunt. Ita, ex. gr., scribit Wegscheider (§ 186.): « Summopere optandum est, ut non tam de adunandis vel confundendis Ecclesiis, quae doctrinae formulas defendunt plane sibi oppositas, quam », de morali quadam consensione, « inter singulos harum ecclesiarum sodales efficienda et confirmanda sedulo iam cogitetur, ut quicumque Christo nomen dederint, quantumvis caeteroquin diversi, concordiae tamen mutuae studiosissimi sint et manent » — *b)* Alii unitatem fidei obtineri contendunt, si credantur omnia, quae in Scripturis continentur. Verum cum omnes sectae Scripturas retinentes opposita docerent: imo nec quod ipsum Scripturarum canonem convenienter (cf. *de Virt. Infusis*, n. 916. seq.); facile fuit videre nullam esse huiusmodi unitatem — *c)* Hinc alii invexerunt distinctionem inter articulos *fundamentales* et non *fundamentales* asserentes ad unitatem fidei consensum circa *fundamentales* sufficere. Diximus in tract. *de Virt. Infusis* (n. 366.) quo sensu a catholicis tradita fuerit ea *distinctio*; sed sensu omnino

diverso eam docent Novatores. His enim illi articuli sunt *fundamentales* « qui explicite credendi sunt ab omnibus, si salvi esse velint » — *non fundamentales* vero « qui sine salutis dispendio reiici possunt, etiamsi per ministerium apostolicum uti credendi proponantur ».

640. Quam doctrinam Jurieu methodice evolvit in libro, quem inscripsit: *Systema Ecclesiae*. Docuit ibi Calvini discipulus, « Ecclesiam catholicam conflari ex omnium christianorum societatibus, quae non errant in fundamentalibus, etiamsi nulla inter sectas illas servetur communio, imo etiamsi se mutuo excommunicent et anathematizent ». Inaudita haec notio de unitate *fidei* tam apta visa est causae reformationis tuendae, ut eam ambabus ulti amplexi fuerint ceteri Novatores, tamquam unicam salutis suea anchoram; tam facile autem privatis uniuscuiusque placitis haec sententia accommodatur, ut ab omnibus fere heterodoxis adhuc hodie admittatur. — Cf. *de Virt. Infusis* (n. 358.).

641. Secundo, quoad unitatem *regiminis*, tantum abest ut ipse Jurieu agnoscat, Ecclesiam catholicam esse unam externam societatem; ut contra doceat, singulas Ecclesias particulares esse a se invicem independentes, atque nullo alio vinculo colligatas nisi solo vinculo interno caritatis. Imo, quoad ipsam fidem, duplum distinguit unitatem externam, quarum alteram vocat *unitatem catholicam*; et proprie consistit in professione articulorum fundamentalium; alteram *unitatem Ecclesiae particularis*; et in hoc proprie sita est, quod certi quidam fideles eamdem fidem profitentes unam efficiant societatem. Quare sola Ecclesia particularis, secundum ipsum, dicenda est *societas*, non vero Ecclesia catholicica, seu universalis: etsi vix intelligitur quomodo ipsa particularis Ecclesia vocari possit vera *societas*, cum ipsi desit auctoritas, quae est *essentialis* *societatis* pars.

642. Animadvertisendum tamen est, adversarios nostros, dum dicunt omnes et singulas Ecclesias esse a se invicem independentes, non negare amicum quoddam foedus posse inter illas existere: sed contendunt, hanc ipsam confoederationem rem esse arbitriam; ita ut Ecclesia, quae ab inita confoederatione resiliat, non ideo minus vera erit Ecclesia, etsi illicite agat, si confoederationem illam abrumpat absque iusta causa.

643. Speciale mentionem hic meretur Oxoniensium perversa opinio de unitate Ecclesiae. Ipsi verbo saltem reiicientes distinctionem inter articulos *fundamentales* et *non fundamentales*, fatentur ad unitatem *fidei* requiri, ut omnes fideles profiteantur omnes articulos quos Ecclesia, saltem congregata, credit, aut legitimo iudicio proposuit credendos. At — 1) Ecclesiam *universalis* coalescere autumant ex Ecclesia Romano-Catholica, Graeca, Russiaca, et Angliae Constituta: huic ergo *universalis* Ecclesiae auctoritatem tribuunt definiendi quid sit de fide tenendum — 2) Nulla alia Concilia pro oecumenicis habent praeter sex priora, et omnes, dicunt, necessario convenire debere in articulis ab his definitis — 3) Sed nec stabiles in hac sententia videntur; siquidem ipse Pusey in sua Epistola ad Episcopum Protestanticum Oxoniensem (pag. 28.) dicit, ad communionem ab Ecclesia Constituta requiri tantum fidem in Articulos Symboli Apostolorum (1).

644. Quoad unitatem vero *regiminis*, dicunt eam, quae a Catholicis adstruitur, perfectiorem quidem esse, et fortasse cadere *sub pracepto*; minime vero *essentiali* : adeoque deficere posse, quin deficiat ipsa Ecclesia. Hinc docent obligationem servandi communionem cum Ecclesia, sicut et alias quasdam graves obligations ex pracepto positivo, posse quandoque ob gravem circumstantiarum mutationem cessare; imo non tantum licitum, sed etiam obligatorium esse posse huic vel illi particulari ecclesiae, vel ecclesiarum collectioni, a communione totius Ecclesiae (seu, ut dicunt anglice, « the rest of the Church ») se subducere. Tunc, aiunt, separatio non est totalis et perfecta, neque est ab Ecclesia quatenus vera; sed quatenus fide aut moribus, aut utrisque corrupta. Manet communio *essentialis*, in iis scilicet quae vera et recta sunt, reiiciuntur tamen ea quae in doctrina sunt erronea, in cultu superstiosa, in regimine tyrannica. — Cf. *de his el. Murray*.

645. Exinde ortum duxit Londini societas, anno 1857. fundata, ad procurandam, ut aiunt ipsius institutores ac promotores, pre-

(1) (« For this [the essentials to Communion] she requires only belief in the Apostles Creed »). Atque in eadem epistola magis explicans mentem suam, (pag. 53.), dicit: Nostrae Ecclesiae obsequium, iudiciis Universalis Ecclesiae fidem debemus: « To our own Church we owe submission; to the decisions of the Universal Church, Faith ».